

DEZVOLTAREA PERSONALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

VODĂ Ana – Maria, prof. învă. preșcolar, grad didactic II

Colegiul Tehnologic „Spiru Haret”, Piatra Neamț

Abstract: *Personal development is a process that takes place throughout life and is the basic element that results in success in all areas of life because we always have something new to learn.*

Also known as self development or personality development, personal development involves the growth and development of all aspects of a person, the feelings that the person has about himself and the way he organizes his life, the development of positive qualities and healthy self-respect.

Keywords: personal development, early age

Copiii învață mai bine atunci când sunt într-un climat socio-afectiv sigur, când relaționează plăcut cu părinții, cu educatorii și cu ceilalți din jurul lor. (John Bennet, UNESCO, 2004)

Dezvoltarea personală este un proces care se desfășoară de-a lungul întregii vieții și este elementul de bază care are ca rezultat succesul în toate planurile vieții pentru că mereu avem ceva nou de învățat.

Cunoscută și sub denumirea de dezvoltare a sinelui sau dezvoltare a personalității dezvoltarea personală presupune creșterea și dezvoltarea tuturor aspectelor unei persoane, sentimentele pe care persoana respectivă le are despre sine și modul în care își organizează viața, dezvoltarea unor calități pozitive și a unui respect de sine sănătos.

Expresia dezvoltare personală reprezintă o combinație dintre două cuvinte: dezvoltare și personală. Conform dicționarului explicativ al limbii române sensul cuvântului „dezvoltare” este explicat ca fiind ”trecere prin diferite faze spre o treaptă superioară, evoluție transformare” iar sensul cuvântului „personală” este explicat „care aparține unei anumite persoane, privitor la o anumită persoană, care este specific, caracteristic pentru o persoană, individual, propriu”.

Idea de dezvoltare personală, de creștere, de cunoaștere de sine și de o înțelegere mai profundă asupra experienței umane și a umanității în general, traversează întreaga istorie culturală a umanității sub diverse definiții și înțelesuri. Spre exemplu, spiritualitatea estică, care înglobează, yoga, tehnici de meditație, reiki sau acupunctură, și care este din ce în ce mai prezentă în viețile noastre, se bazează pe un principiu de dezvoltare personală.

Educația timpurie este cea mai importantă și mai complexă etapă în dezvoltarea copiilor, ea acoperă intervalul de la naștere până în jurul vârstei de intrare a copilului în învățământul obligatoriu (de regulă, 6 ani) și reprezintă perioada în care au loc cele mai profunde transformări și achiziții fundamentale. În planul de învățământ pentru nivelul învățământ preșcolar regăsim

activitățile pentru dezvoltare personală, care includ: rutinele, tranzițiile și activitățile din perioada după-amiezii (pentru grupele de program prelungit sau săptămânal), precum și activitățile opționale.

Rutinele sunt activitățile considerate reper deoarece după ele se derulează întreaga activitate a zilei deoarece ele acoperă nevoile de bază ale copilului și contribuie la dezvoltarea globală a acestuia. Rutinele se referă la activități de tipul: sosirea copilului, întâlnirea de dimineață, micul dejun, igiena – spălatul și toaleta, masa de prânz, somnul/ perioada de relaxare de după-amiază, gustările, plecarea și se disting prin faptul că se repetă zilnic, la intervale aproximativ stabile, cu aproape aceleași conținuturi.

Sosirea/ plecarea copilului. Este indicat ca educatoarea să creeze o atmosferă plăcută, caldă, în care copilul să pătrundă cu încredere la sosirea la grădiniță. Salutul îi învață pe copii despre politețe, însușindu-și expresiile specifice momentelor zilei, învață să comunice cu adulții (educatoarea și părinții celorlalți copii).

Gimnastica de înviorare sau momentul zilnic de mișcare se desfășoară zilnic până la micul dejun, timp de 10-15 minute, în aer liber sau în încăpere și contribuie la ridicarea tonusului emoțional și muscular al copiilor. Gimnastica de dimineață trebuie să aibă un caracter distractiv, se poate face pe muzică, deoarece acompaniamentul muzical creează o ambianță plăcută, de bucurie sau poate cuprinde exerciții distractive cu caracter imitativ.

Întâlnirea de dimineață este o activitate bine structurată, care ocupă un loc important în programul zilnic și care durează aproximativ 15-30 de minute. Ea face parte din grupul metodelor centrate pe copil și creează o atmosferă plăcută, prietenoasă și adesea plină de veselie pentru toată ziua și permite copiilor exersarea unor deprinderi importante, cum ar fi cele de a asculta, a vorbi, a sintetiza informația, a rezolva probleme, a urma indicații, a lua decizii etc.

Întâlnirea de dimineață contribuie la formarea unor grupe de copii responsabile, democratice și sprijină formarea comunității de grup. Copiii învață să fie preocupați de ceilalți, după cum și ceilalți sunt preocupați de ei, se acceptă unul pe celălalt și li se stimulează curiozitatea pentru diferențele dintre ei, împărtășesc cu ceilalți impresii, dorințe, cunoștințe, antrenându-se în discuții interesante. Copiii așteaptă zilnic să-și împărtășească ideile, experiențele, grijile, să-și deschidă sufletul în fața celor pe care îi consideră prieteni. Ascultându-i, putem depista cauza modificărilor de comportament ale copilului și putem oferi sprijin. Acest moment este tonifiant pentru activitatea din întreaga zi și creează o atmosferă entuziastă. Formatul acestei practici facilitează participarea și implicarea activă a copiilor, încurajează atitudinile și comportamentele democratice, educă toleranța și acceptarea.

În timpul servirii mesei, copiii socializează și învață despre nutriție și alimentație sănătoasă. Ei își exersează simțurile (văzul, gustul, mirosul, simțul tactil) și recunosc ce gust are mâncarea, identifică alimentele care au fost transformate prin gătit, se exprimă dacă le place sau nu

un anumit aliment, dacă au voie să-l consume. În timpul mesei învață să mânuiască lingura, furculița chiar și cuțitul, să mănânce independent și se formează deprinderea de a mânca fără zgomot, risipă sau murdărie, dar își consolidează și deprinderi matematice, de exemplu, pozițiile spațiale (stânga, dreapta), raportarea numărului la cantitate.

Pentru a le forma o atitudine pozitivă față de hrană putem adresa întrebări care să le stimuleze curiozitatea și care să-i determine să încerce să guste atunci când refuză anumite alimente. În acest context, consolidăm concepte învățate, îi invităm pe copii să facă estimări, predicții, să identifice forme, mărimi, structuri, texturi:

Somnul și perioada de relaxare de după-amiază. Această etapă este specifică grădinițelor cu program prelungit și săptămânal. În dormitorul grădiniței, copilul învață să se dezbrace și să se îmbrace, să-și așeze în ordine hainele, activități pe care le face la început cu stângăcie pentru că necesită o bună coordonare psihomotorie.

Tranzițiile sunt activități de scurtă durată, care fac trecerea de la momentele de rutină la alte tipuri/ categorii de activități de învățare, de la o activitate de învățare la alta, în diverse momente ale zilei. Mijloacele de realizare ale acestui tip de activitate variază foarte mult, în funcție de vârsta copilului, de contextul momentului și de calitățile adultului cu rol de cadru didactic. În acest sens, ele pot lua forma unei activități desfășurate în mers ritmat, a unei activități care se desfășoară pe muzică sau în ritmul dat de recitarea unei numărători sau a unei frământări de limbă, a unei activități în care se execută concomitent cu momentul de tranziție respectiv un joc cu text și cânt cu anumite mișcări cunoscute deja de copii etc. Etapele de tranziție pot fi marcate pe parcursul zilei de cântece, jocuri cu text și cânt, recitative ritmice sau prin alte mijloace atractive care, desfășurate zilnic, îi atenționează și-i pregătesc pe copii pentru un alt moment.

Activitățile opționale intră tot în categoria activităților de învățare, respectiv a celor de dezvoltare personală și se includ în programul zilnic al copilului în grădiniță. Ele au menirea de a descoperi și dezvolta înclinațiile și abilitățile copiilor.

Activitățile desfășurate în perioada după-amiezii (activități recuperatorii pe domenii de învățare, recreative, de cultivare și dezvoltare a înclinațiilor) sunt tot activități de învățare. Ele respectă particularitățile individuale și de vârstă ale copiilor, ritmul propriu de învățare al copilului și a aptitudinilor individuale ale acestuia, îi acordă libertatea de mișcare și de decizie copilului, sunt corelate temele și conținutul acestora cu tema săptămânală/ tema proiectului și cu celelalte activități din programul zilei, se pregătesc, din timp, materiale necesare, sunt stabilite detalii despre modul în care urmează a fi organizat spațiul sau despre metodele utilizate și tipul de interacțiune (educatoare-copil) adecvat fiecăruia (fie că vorbim de un copil sau de un grup de copii).

Perioada preșcolară este perioada care se caracterizează prin cele mai profunde și productive însușiri psihice ale individualității, este perioada unei intense receptivități, sensibilități și

flexibilități psihice divergente. De aici intervine necesitatea de a exersa și fructifica potențialul creativ al preșcolarului, de a-i forma și dezvolta în mod plener, integral și armonios.

De timpuriu, pentru o evoluție armonioasă a copilului, mediul educativ trebuie să fie pregătit să se confrunte cu contexte diverse, manifestând atitudini constructive comportamentale. Educatorul trebuie să fie calm, iubitor și disponibil pentru a-i învăța pe copii de mici despre valoarea pe care o are fiecare dintre ei, ajutându-i să-și formeze o imagine pozitivă de sine.

Prima imagine pe care și-o formează copilul la vârsta preșcolară nu îi aparține, ci este a celor din jur, de la care ei o preiau prin impresiile exprimate de cei din jur și prin autoobservare. Copiii încep să își formeze o imagine de sine, care definitivată ulterior, va fi oglinda psihică pe care o vor purta de-a lungul întregii lor vieți. Dezvoltarea imaginii de sine începe din primii ani de viață ai copilului și este în strânsă dependență cu cunoașterea propriei persoane și a propriei valori.

Imaginea de sine formează conceptul despre sine și acesta determină încrederea și respectul de sine. Cunoscând specificul copilăriei, nevoia de libertate și în același timp de ocrotire și securizare afectivă, nevoia copilului de modele și norme, întotdeauna copilul trebuie învățat să se perceapă pe sine așa cum este, să se cunoască și să știe să-și formeze o părere corectă despre el. Trebuie învățat să nu se lase influențat de părerea celorlalți despre el. Dacă va reuși să-și însușească această independență, va reuși să aibă despre sine o imagine corectă.

În strânsă legătură cu imaginea de sine se află stima de sine. Pentru preșcolarii mici, sursa cea mai importantă de formare a stimei de sine o constituie aprecierile educatoarei sau ale părinților. Educatorii au o influență mai mare asupra dezvoltării stimei de sine prin simplul fapt că ei sunt de față când preșcolarul interacționează la grădiniță și el este cel care favorizează anumite interacțiuni între sine și colegi.

Denumită și „vârsta de aur a copilăriei”, perioada 3 – 7 ani este marcată de instalarea jocului ca formă dominantă de activitate – aceasta devenind o piesă importantă de informații despre sine – aprecieri pozitive sau negative.

Voi prezenta în continuare câteva activități utile în dezvoltarea personală a copilului:

Oglinda. Se cere copiilor să se privească în oglindă pe ei, pe ceilalți și pe educatoare și să spună dacă mai arată cineva la fel ca vreunul dintre ei. Evident, răspunsul este negativ. Atunci se susține observația: “Tu ești singura persoană din lume care arăți așa, asta înseamnă că ești special, că ești unic”.

Activitățile interactive, de genul poveștilor puse în scenă, jocurilor în care să construiască ceva împreună sau să realizeze ceva împreună cu alți copii, sunt esențiale pentru a crește stima de sine a copilului.

Jocurile de rol, în care copilului îi este permis să experimenteze roluri diferite, la care de obicei nu are acces (mare, puternic, doctor, educatoare) sunt foarte utile în dezvoltarea stimei de

sine. În general, învățarea prin imitație determină copilul să extragă comportamentele celor din jurul lor, ale părinților și ale educatorilor, însușindu-și-le și dezvoltându-și o personalitate pe marginea lor.

Desenul sau pictura sunt esențiale nu numai în exprimarea personalității copilului, ci și în creșterea stimei de sine. Chiar dacă are o temă dată, este important să fie lăsat să se exprime așa cum dorește, fără a fi corectat, iar apoi să fie încurajat să povestească despre ce e acolo și la ce s-a gândit el când l-a făcut.

Talentele copilului trebuie descoperite și cultivate încă de mic.

Cititul a fost și va rămâne cea mai complexă formă de a dezvolta imaginația, de a acumula informații și a cunoaște lumea în amănunt. Acesta ar trebui să reprezinte una dintre primele activități cu care un copil să ia contact. Cu cât va intra mai mult în contact cu cărți din domenii cât mai diferite, cu atât mai complexă va fi experiența lui de cunoaștere a mediului înconjurător. Lasă-l să aleagă singur cărțile, în felul acesta se va îndrepta către coperta care îl atrage cel mai mult și care îl va intriga să-i descopere conținutul.

Puzzle-ul este o activitate excelentă în procesul dezvoltării personale. Prin concentrarea pe care o implică, puzzle-ul antrenează în mod subtil creierul și intelectul – și dezvoltă abilitățile de luare a deciziilor.

Implicarea în *treburile casnice* ale grupei îl va obișnui din timp pe copil cu responsabilitățile.

Creativitatea. Atunci când creează, copiii devin conștienți de puterea nemărginită a imaginației lor și de valoarea pe care o are fiecare obiect în lume. Încurajați să creeze, copiii vor învăța să respecte arta, simțindu-se motivați să realizeze lucruri incredibile. Se vor bucura, de asemenea, de aprecierea altora, iar acest lucru le va crește stima de sine.

Activitățile de grup. Socializarea este esențială pentru copii. Deși aceștia pot avea tendința de a petrece foarte mult timp în casă, în fața ecranelor, ei învață cu adevărat multe lucruri interesante despre ei înșiși doar în momentul interacțiunii cu alți copii. Învață empatia, își dezvoltă inteligența socială, descoperă alte persoane cu pasiuni comune, își înving timiditatea.

În plus, lucrul în echipă îi învață cum să își creeze legături armonioase și cum să își pună planurile în aplicare – bazându-se pe colaborările cu ceilalți.

Jocul de rol ajută copiii să învețe o mulțime de lecții importante, oferindu-le șansa de a experimenta diferite situații, meserii, de a înțelege mai bine tipologiile umane și emoțiile celorlalți. Le dezvoltă copiilor empatia, îi învață cum să se adapteze imprevizibilului și, foarte important, îi ajută să își descopere pasiuni și, de ce nu, să se orienteze spre o carieră de viitor. Mulți dintre cei mai de succes oameni ai lumii au descoperit în timpul anilor de școală ceea ce vor să facă mai departe...și nu au renunțat.

Activitățile de învățare variate (jocuri de rol, exerciții de identificare a unor soluții diferite în contexte distincte pentru exprimarea într-un mod sănătos a emoțiilor, jocuri pentru îmbunătățirea abilităților de ascultare activă, jocuri pentru descoperirea unor hobby-uri comune într-un cerc de prieteni utilizând ascultarea activă, dar și descoperirea unor reguli de conduită, jocuri interactive în care sunt solicitate diferite comportamente: fair-play, competiție, colaborare etc.) urmăresc identificarea și consolidarea abilităților de a-și face prieteni utilizând elementele de ascultare activă în contexte variate.

Activitățile care vizează dezvoltarea personală a copiilor ar trebui să fie nelipsite din programul acestora. Ele au scopul final de a îmbunătăți starea de conștientizare, dezvoltare a talentelor și abilităților personale, îmbunătățirea calității vieții și contribuirea la realizarea aspirațiilor și viselor personale.

Educatorea instruieste și educă prin joc, sprijină și promovează dezvoltarea copiilor de vârstă preșcolară, urmărind obiective cognitive și de limbaj, psiho-motorii, de educare a afectivității, ale educației estetice și ale educației pentru societate. Menirea educatoarei este de a facilita fiecărui copil să-și urmeze drumul său personal de evoluție, oferindu-i suport pentru integrarea în viața socială și activitatea școlară.”

Experiențele de învățare pot fi oportunități pentru dezvoltarea abilităților de a reflecta în mod critic și de a gestiona propriul stil de viață, dar și de a comunica și colabora cu ceilalți. De asemenea, se urmărește încurajarea copiilor să aibă o atitudine de aspirație și dorința de a-și fixa și de a atinge obiective proprii, dar și de toleranță - aprecierea diversității și respectarea celorlalți, fiind astfel pregătiți atât pentru a depăși prejudecățile, cât și pentru a putea face compromisuri.

Copilul evoluează continuu de-a lungul existenței sale. Copiii sunt diferiți unii de alții, au abilități și interese variate, medii de proveniență și medii diferite în care se dezvoltă, ritmuri de lucru și de învățare diferite etc. La vârsta preșcolară ei nu au încă un țel în viață, acesta se stabilește pe parcurs.

Dezvoltarea personală are un rol important în a ajuta copiii să își dezvolte și să își gestioneze bunăstarea fizică și emoțională, dar și să trăiască și să lucreze cu alte persoane în diferite contexte. Aceasta oferă un cadru semnificativ pentru stimularea flexibilității cognitive și a creativității copilului, aceștia fiind încurajați să adreseze întrebări, să comunice propriile opinii, să aibă intervenții argumentate, să reflecteze asupra temelor puse în discuție, să manifeste inițiativă, să exprime idei originale și emoții autentice despre ceea ce învață. Copiii mici învață în mod constant – prin joacă.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru educația timpurie*, 2019, Ministerul Educației Naționale
2. *Dicționarul explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 1998

3. *Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculum pentru educație timpurie*, 2019
4. ȘCHIOPU, Ursula, VERZA, Emil. *Psihologia vârstelor*. București: Univers, 1994
5. VOICULESCU, Elisabeta. *Pedagogia preșcolară*. București: Aramis, 2003
6. www.didactic.ro

**JURNALUL CA METODĂ DE STUDIERE A GENEZEI
AFIRMAȚIEI ȘI NEGAȚIEI LA COPIL (STUDIU DE CAZ)**

JELESCU Petru, prof. univ., dr. hab., UPSC „Ion Creangă”

JELESCU Raisa, ex-cercet. șt., lector, Chișinău

JELESCU Dumitru, jurisconsult, doctorand ULIM, Chișinău

Abstract: *The article argues the application of the diary as a method that allowed the establishment of the genesis of two fundamental mental actions, affirmation and negation, which, being expressed initially by non-verbal means (movements, facial expressions, vocalizations, emotions, etc.), then by a series of laconic preverbal and verbal means (yes and no), play an essential and decisive role in human life and activity. The process of birth and evolutionary development of affirmation and negation is presented in the current chronological journal through scientific observations and empirical evidence for almost two years based on longitudinally recorded data from one and the same child / subject, educated in the family of authors.*

Keywords: child, method, diary/daily, genesis/ontogenesis, statement/Yes, negation/No.

Cu 32 de ani în urmă, când s-a născut feciorul Dumitru, acum unul dintre autorii actualului articol, ne-am propus să scriem *Jurnalul observărilor și probelor* cu el privind nașterea și dezvoltarea lui NU și DA, a afirmației și negației, sau a lui A și non-A. De ce? Deoarece am considerat și considerăm că, împreună cu emoțiile, dar și prin emoții, sunete, mișcări și alte procese, stări, însușiri psihice afirmația și negația stau la baza vieții și activității umane de la naștere și până la moarte. Cu ele, propriu-zis, începe și cu ele, practic, se termină viața și activitatea omului – a fi, sau a nu fi.

Ideea cu privire la aplicarea metodei jurnalului privind studiul *genezei afirmației și negației* la copil a venit după ce primul dintre autorii actualului articol a susținut, în 1982, teza de doctor în psihologie/candidat în științe psihologice, publicând ulterior, împreună cu fostul său